

Bráthair don iocht an t-oineach

[Tomás Ó Máille, ‘A poem to Tuathal Ó Máille’, *Revue Celtique* 49, 166-81]

1 Bráthair don iocht an t-oineach
ní gnáthach iocht nach aithreach,
freasdal chlíar is dál deigheach
eineach cháigh riamh do raileath.

2 Gasraidh chuain ghroidhí Ghaillmhe,
buaidh n-oinigh ar a n-oighre:
ón ló is im’ ríocht do-righne,
gá mó inmhé ó t’iocht oirne.

3 Geall oinigh is dó dhleaghaim,
na daighfhir is mó mholaim;
do ghonas craobh fhíal Umhaill,
nár fhulaing d’aois riamh romhainn.

4 A gheall do thríath ní tugár
[is]jin iath is fhearr a eachtra;
do mhaith sin sugh a ochta
do shúr mholta thir Eachtgha.

5 Tré a chneidh nduinn níor fhaomh m’oighidh
ar a thaobh mur thuinn gcubhair;
nír gheall dó m’fhuil ’na haighidh,
guin daighfhir cró níor chubhaidh.

6 Mac Conchobhair, cosg biodhbhadh,
cosg ar urchradhaibh d’adhnadh;
meic riogh do shir do shonnradh,
congnamh do shíodh fhir Almhan.

7 Mar tá ag faghail Bheann mBéarra
’s an chalaidh um Cheann Sáile,
is ainm duit, a Thonn Tuaidhe,
buaille long Mhic í Mháille.

8 Lann sheada le mbuail biodhbhaidh:
a leaba an uair do fhalmhaigh,
go mbí a lán arm ’na himlibh,
imridh cairbh tré fhál d’armaibh.

9 Baidhbh ós éachtaibh an fhir-sin
ag sléachtain dá arm arsaíd,
gleó amuigh gé fúair ’na horsain,
cosnaidh sin úaim ar amsaibh.

10 Gá fhógra atú ós tríathaibh,

a mhná na Fódla féachuidh,
bean is í ar dtogha Tuathail:
sona an nuachair í ar fhéachain.

11 Rí le mbéarainn breith n-uaibhrigh,
adéarainn ré a dhreich mhínghil:
“fúaraí clú is fhearr ón aonghoin,
tú ar fhaobhraibh reann do ríghnidh.”

12 Geall do ghona nír ghabhais,
na fola is fearr do cheilis,
ag so ’na dhíol duan mhilis,
do dhlighis díom lúagh Leighis.

13 Fá fhuil Chuinn mar do-chuamar,
do thuil ina tuinn náraigh
nír léig sí dhuit a diághuil,
fionfhuil Dath-Í bhuig bhádhaigh.

14 A ro-Mhongáin is réidhe,
a Mhanannán í Mháille,
réid shíol do chuir ar gcaoine
guin do thaoibhe, a ghríobh Gháille.

15 Do cheannchais bladh fher nUmhaill,
mo chean do char i gcoluinn;
rath Dé ar bhur sliocht dá sirinn,
dlighim é ó t’iocht oruinn.

16 Cneadh th’ochta nó gur híadhadh
nír chneadh chorcra gan chaoineadh;
ó dochlos, a rí, ort áladh,
do bhí i ngábhadh gort Gaoidheal,

17 Goill id dheaghaidh madh dána
fa cheanaibh a gciom nóna,
rug [tú] a bhfraoch dá ngaoibh géara,
a laoch Béara i dtaoibh téora.

18 Bruighne ós Bóinn gud amhsaibh
fár chóir cuimhne do chleasraíd
do bhí ané lán do luisnibh,
clár Uisnigh ’s ní ré [a] easbhaidh.

19 Umhall an tráth fa dtillfe,
cumhang le cách a chomhtha,
mionca a fhíán i ndáil deabhtha,
ní bheanfa mían áigh ortha.

20 Teach Tuathail fa t’fholt fánneach,

mar Chruachain na ngort ngríánach,
sibh ar a dhruim go díreach,
rí-Leath Cuinn ribh is ríarach.

21 Ní bhía an tonn-mhuir gan treabhadh,
th'fhoghlaidh do sía dá siobhal;
gé atá a theagh 'na thigh fholamh,
fear foladh fil gan ionadh.

22 Lá slúagh Umhaill i nUlltaibh
do-fhulaing tóir nach tilltir;
d'éis ghleo do chor i gcoilltibh,
roinntir a gcrodh ar linntibh.

23 Dá ró Umhall d'ur Bóinne
mó is cumhang d'fhior a fhéile
a chíos go ceann ó Máille,
eang nach áille gríos ghréine.

24 Roinn a chean is dó adéaruinn
fear is mó as a maoidhim
lucht faghla in gach aird d'Éirinn
tarla i n-éin-ing aird aoibhinn.

25 Leomhain an oirir úaine,
eolaigh oirir na Sbáinne,
ag búain chruidh do Cheann Tire,
gearr míle ar muir d'íbh Máille.

26 A fhear comhloinn mar chosgaidh,
fear do lean foghlaim Osgair,
beart a mbí bun an ghaisgidh,
taisgidh í ar gcur an chosgair.

27 Ar maoilinn an tráicht toinnghil
maoidhim isin bháirc bheinnghil:
cosg laoich dob usa i n-iorgail,
diongmhuidh tusa an ngaoith gheimhridh.

28 Smacht ón ghaoith ar a ghruaidh leath-duinn
ar a sgaoith mar fuair eitim,
caladh Béirre bhinn bhratduinn,
téighe a hAcuill inn d'eitill.

29 Móid re t'oireacht ní hiontnúith
ód roineart, a óig fhalt-úir,
sibh ag léim do linn bhreic-mhín
fa sheintír Ching fhéil Artúir.

30 Magh mín do-chóidh fád cheanaibh,

mar an téar os Bóinn bhiligh,
ionadh réidh i gcoim chalaidh,
coill taraidh ód fhéin d'fhilidh.

31 Slóigh mheara do thraoth tonna,
greagha na laoch a longa;
badh iad uird ghliadh a ngiolla
mionna t'fhan a gcuilg chorra.

32 Beoir fa fheadhaibh dod aoidhibh
do bearair le feoil bhfiadhaigh,
sgéala libh go báirc mbéalduibh,
ar bhféaghuin tráicht ghil ghríanaigh.

33 Iúl ag sduaigh leamhna ar lochmhuir
ag buain fheadhma dá eachraidh;
gné th'fhairge sul do aithrigh,
aithnidh sé i n-airde an fhearthain.

34 Slat réidh is roibhinn briathar,
mar Oilill ós fhéin Chruachan,
laoich nár chleacht téir dá dtraothadh,
saothar dóibh teacht go Tuathal.

35 Muir gan lúth ag léim téire,
uma mhúr réidh do-róine:
cúan binn go brugh í Mháille,
linn nach áille bun Bóinne.

36 Ní fuathmhur rí gá fhreagra
a mbí Tuathal gá thagra,
don tslógh ní tráth do thogra
clódh oglar áth dá n-abra.

37 Níor líonadh long an óighfir
gur fholmuigh iomad do shráidibh;
foireann teann, trom ar théadaibh
ag féachain sreang lom, láidir.

38 Giolla fíal nár bhladh bréithir
uman magh thíar do tháthaigh;
tríd nach gabh cíos go Cruachain
bladh Tuathail bhíos gan bhráthair. Bráthair.